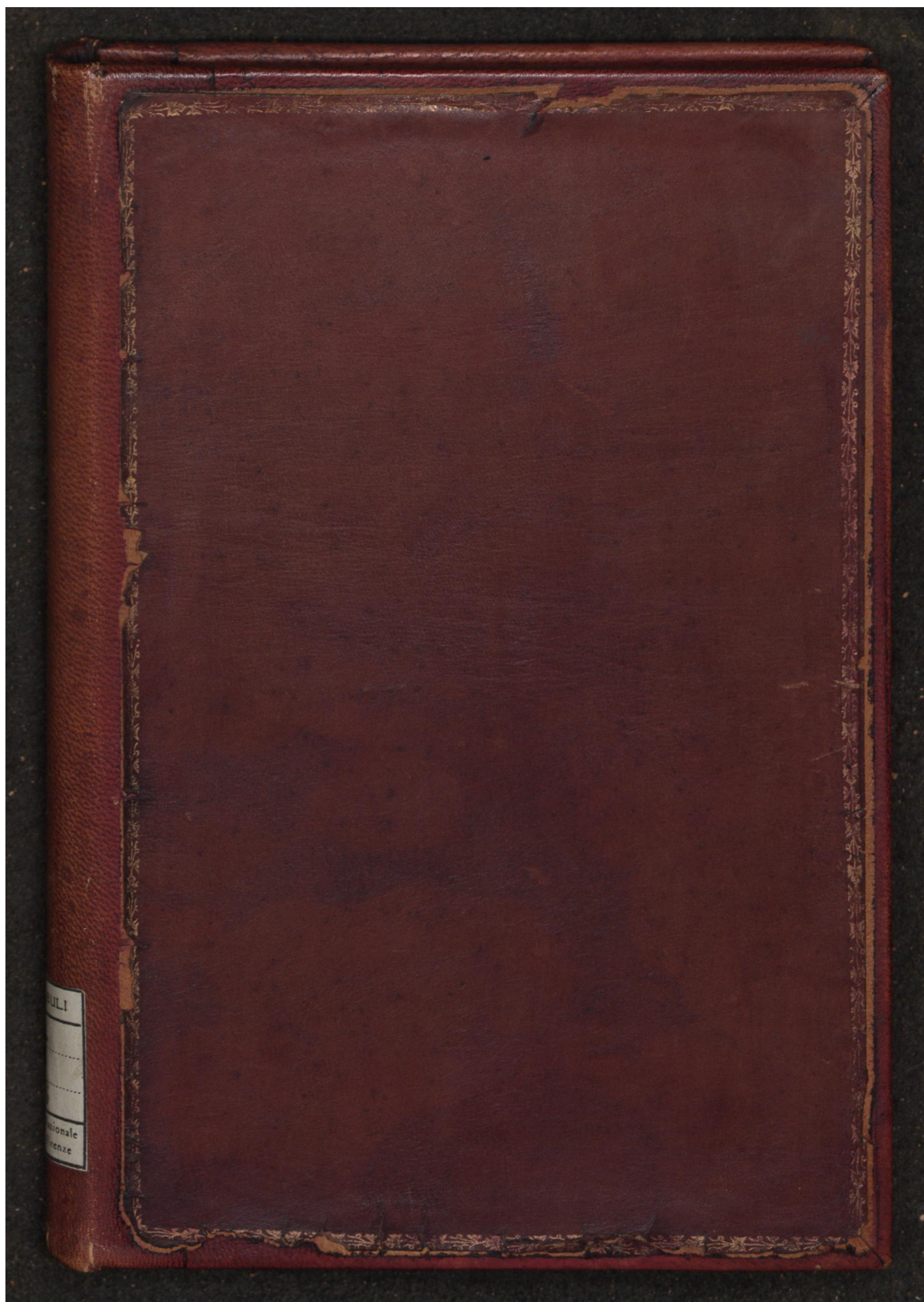
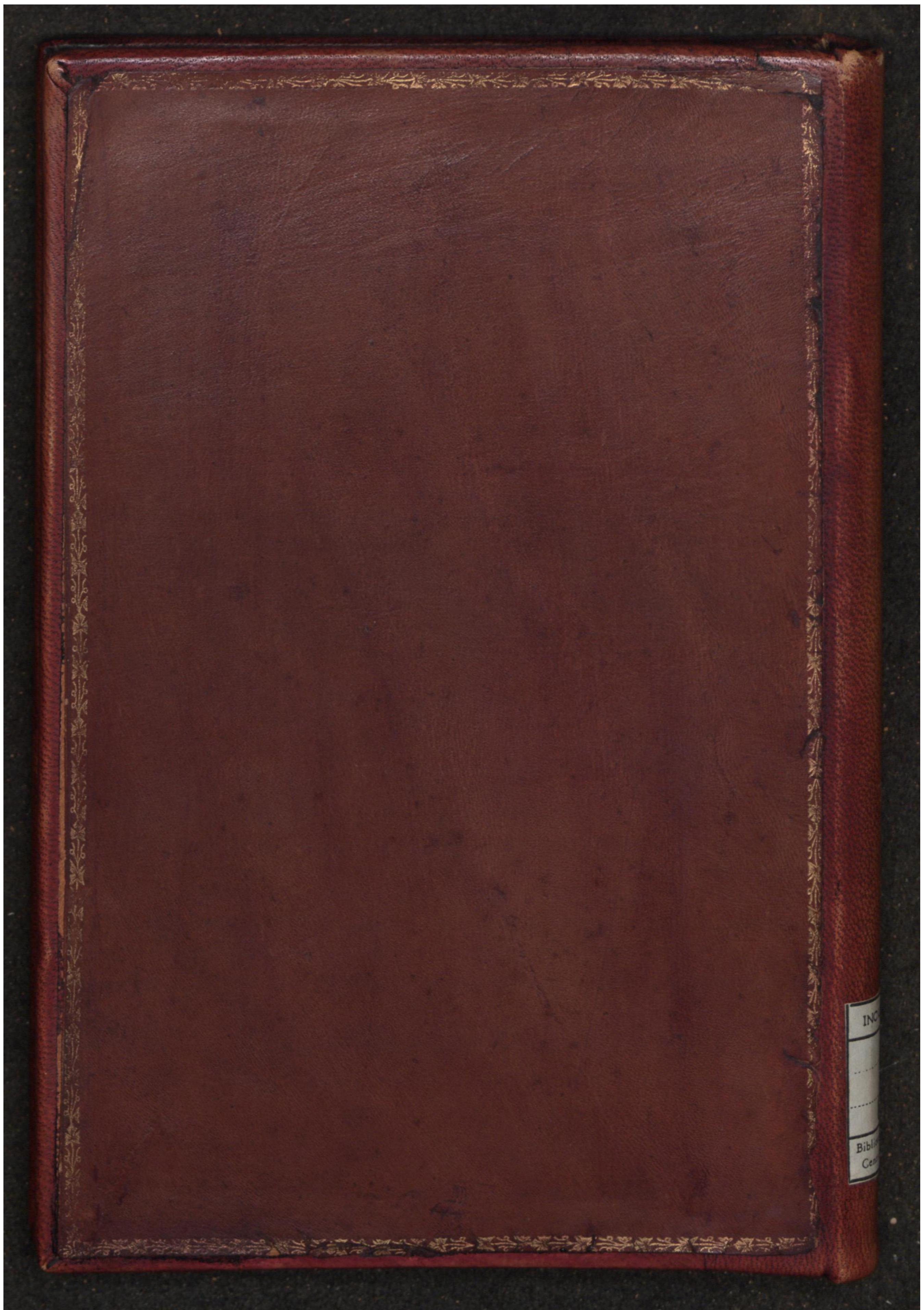

INCUNABULI
L
6
66
Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

IACOBI MEZAMICI. Iuris consulti reipub
licae Immolensis legati ad Alex. vi. pontificem maxi
mum.

INter philosophantiū sententias nullā mi
hi sepe meditāti clariorem: aut celebriorē
occurrisse facile asseueraucro. Sāctissime
pater Alexander Pontifex Maxīe ea inq̄:
que de rebus humanis bene instituendis: homini
busq; adiuuandis decerneret. In eādē pfecto tanto
pere uetustiores pari: ac cōprobatissimo consensere
iuditio: ut eos qui inter mortales beneficia contulis
sent coelo dignos fore arbitrarent: Hac siquidē uia
ut Plinius inquit ad eternā gloriā pceres iere Ro
mani. Quos ppterea cū publico humano: diuinoq;
cultu antiquitatte illā cohonestandos: ornandosq;
censuisse exploratū tenuerimus. Nō uideo idcirco
Beatissime pater quibus theatralibus: triumphali
busq; titulis tā magnificis: uel q̄ tāta exercitatissimi
oratoris facundia. Quo tā latissimo porandi flumi
ne Quoue omni disciplinarū genere īgenio tā excul
tissimo quis ueterū unq̄ pretulerit ut tua pconia:
tuas īmortales laudes: tuaq; in nos aeterna pmerita
exprimere: ne dicā exornare: prosequi & illustrare
quiuerit: uel quas grās tibi uniuersa ciuitas nr̄a ne
dū referre sed nec etiā p minima illarū pte ptigisse
iudicaretur: quod munus publico urbis nr̄e decreto

mihi explicandū hodierna die demandat: in cuius quidē mole disserendi tanta prorsus succubuissem: cū paruula ingenia grandes nō sufferant materias. Extimuissemq; uehementer cū ad hāc presertim huius solii summā celsitudinē: & ad hanc diuini magistratus mayestatē: quam tu in terris hoc celesti apostolatu meritissime substines adire: & affari isolitus prodieri nisi tua peculiari benignitate: tuaq; erga omnes inaudita mansuetudine mihi hesitati annuēte me refici atq; recreari psentirem. Rationes uero nostras quibus hunc ędidissimū locū conscēdisse iubemur nostri cēsuere fuisse honestiores: & p necessarias: Vt priori lo o nr̄e ymo tuę rei publice immortalen is dū uices gereremus. Tuę Sanctitati illā prius uenerando atq; adorādo. Quales possemus (ut premisi) psolueremus gratias. Deinde lęticiā nostri populi plurrimis & legiptimis de causis tā effusam ingentemq; ostētatam indicaremus. Postremo in attrite & quassate nostre urbis cōmendationem. ut res ipsa ualde urget p uirili inniteremur. Que omnia plane q̄ paucissimis mō transigero. Imprimis nō mirū clementissime Pater. si magno incredibiliq; gaudio tuus imolensis populus hodie exultet: iubilet: gestiat: & palmas prę nimia leticia ad sydera tollat Quid enim nobis iucundius? Quid prestabilius? Quid ciuibus & uniuerse patrie nostre inuenire &

afferre tua pietas salutarius potuit? q̄ fortunas no
stras cōiunctos: liberos: parētes: nosmetipsos: uitam
deniq; nostrā a miserrima uiuendi cōditione eripu
isse atq; seruasse? Nō potuit pati tua erga nos misera
tio (auctore deo) tot scelera: tot nepharia: totq; in
nos imanissima ulterius exerceri supplicia. Nec qc
q̄ tam luctuosum: tā funestū: & auditu tā horrēdū
Quā precipiti: temerario: ac furioso adulescentulo
omnimodā in nos: nostrorūq; sanguinē ꝓcrassandi
debachandi: & ꝑdendi ꝑmissam licentiā: ea lege ꝑ
missa inq̄: ut ciues quāto fidelitate: nobilitate: & in
nocentia forent prestantiores tanq̄ falce sine deletu
acrius ad terrā ꝓstraherentur: ut neq; uirtuti: fidei
dignitati uel sexui usq̄ parcitū sit. Alios laqueo ap
pendere. Aliis capita trūcare. Alios in plateis & in
triuiis dilaniari ferro. Sic insolenti & concitato ani
mo temerē: & effrenate sibi ꝑmissa ꝑpetrauit. Alios ī
teterrimo carcere detrusos interimere. Alios in fer
ratos puteos dare precipites: & ī eosdē quod relatu
execrandū pleno utero pudicissimas matronas col
lo etiā applicatis infantibus atrocissime ꝓstrathas.
Alios ī turris ꝓfūdo egerrime aīam exalare ob recu
satā de suis bn̄ficiis renūciationē. Difficile mihi nē
pe eē sentio: hac q̄rula uoce mestoq; aīo tot feda: tot
spurca & tot abhorrēda ꝑcurrere flagitia. Quis ta
lia phādo mirmidonū. aut ex illa Vlixis dolopūq;

durissima cohorte lacrimas tenere potuerit? Cogita mō āplissime p̄sul: & an̄ tuę pietatis occulos pōe cōsi dera & respice: q̄bus erūnis q̄busq; uersaremur cala mitatib⁹ & sord⁹ib a p̄te eni cerneres tuā urbē tuosq; ciues bonitati tuę: ac tutele cōmissos angi: cruciari & miserabili oīm opp̄ssionū seruili iugo: ueluti uilis sima mācipia subiici: & inumeris ꝓpemodū p̄ anga riis deprimi: afflictari: & exacerbari. Scio nāq; mul tis cōdolueris lacerā: scissā: & inocēti cruore made factā cōspexisse: Hęc ne pro nr̄ę fidei indefesso stu dio? Hęc ne pro constantis beniuolentię meritis? Hęc ne pro illius status conseruatione rebus inter dum fluctuātibus. pro quo summa animorum con tentione sępe elaborauimus tam digna nobis re/ feruntur prę mia? O q̄ affectionis nostrę studiis & inuiolate fidei in rebus dubiis & in contrarioꝝ dis crimine peūcta te crebro cognite & p̄specte ista ad uersātnr. Habet Sāctissime Pr̄ nr̄i natura loci opti mo p̄sidente sydere (nec sit dictū arroganter) ut mit tes gignet animos & fidei & probitatis mansuetiora procreet ingenia: ut uerbo: corde: & opere superiori bus obsequamur eosq; tueamur ꝓ uiribus Rebella re: aūt ī pricipes nostros leues: stultas & supbas erri gere ceruices maiores nr̄i tāq̄ cōmunē pestē turpissi mā mortem: & ultimū urbis excidiū fortiter detesta ti fuere: In hoc genere laudis si gloriandū crediderī

mus inter reliqs scē ecclesie ciuitates (pace sua dixe
rim) Immole gloriari q̄ plurrimū licuerit· In cuius
fidæ constanter persistendo grauiora interdum est
perpessa certamina · Atqui ab eius deuotione Gui
dacium Manfredum insignem sua tempestate copia
rum ducem agrum nostrum occupando: depredādo
oppida: & arces inuadēdo: ad mænia usq; sæptimo
anno infestando scimus reuocare non potuisse· Inter
alia preclara memoranda unum mehercle silentio
nō inuoluam· Sublata furto Imolensiū arce noctur
nis tenebris p comilitones Philippi Mediolanensis
ducis a Ludouico alidisia eam tūc iusto: ac placido
imperio tenēte: neq; multo tēpore id populus noster
passus: sed sumptis in mediolanēsem acriæ armis se
se romane ecclesię ditiōis uendi auit: & restituit: tūc
a republica nostra uno ex omnibus delecto patruo
meo apud Eugenium ponti· max· agente: in tantum
gloriosi facinoris meritū omnium sane datiorum: &
gabellarū dimidiam ppetuo abrogatam alacri om/
nium patrum cōsensu decretum fuisse clarissime ho
dierna die constat· Dum per id temporis tantis com
munitatis nostrę ueluti ꝓcellis undiq; agitaremur·
Marchiones estēses· Florentini· Bononiēses· Māfre/

di(hiis nēpe circūscribimur terminis)·Nostrā agri amplitudinē inuadēdo magnam partem suę fecere iurisditiōis·Nosq; redigere ināgustū· Quapropter & nos :& qui nobis præsunt diuitiis: & potentia mi nus ualent: ualituriq; erunt si aliquando optimo iu re permittente magno rectissimoq; satagente princi pe tantis incōmodis : direptionibus & expilationi bus nō fuerit occursum·Quid beatissime pater inue niretur pulcrius? Quid uberius? & ad usum homi/ nis accōmodatius & delectabilius q̄ ea potiri pa/ tria ubi sunt montes in omnibus concupitis ferraces ubi olei: salis: uini: & tritici·copia tanta? Castanea℞ uero (maximū ꝓpulsande penurie adiumentum) ea habūdantia ut nulla sit in itali-s cū ea facile cōparā da: cū ad exteras urbes trāsueh ēdo negociādoq; no stri non nihil cōquirāt pecuniarū: & multo pluris in sirico cū nō parua in eo cōmercia fiant· In inferio/ ri uero parte prędio℞: ac pastionis uasta extendit latitudo·Cui subcedēt ualles multū piscis circūuici nis ciuitatibus enutriētes·At uero in eodē agro qđ est omni admiratione spectandū: ut ex priscis ꝑdidi ci auctoribus sunt homines corda regum gestantes· Quod in Alberico Cunēsi etiam cōciue nostro· Cu ius ędes in ciuitate nostra uisuntur eminētiores· Ti

tullo regni magni cõmestabuli decorato luculẽtissi
me declaratur qui a barbarorum fœditate totam ita
liam afflictam: laceratam: & propemodum iacentẽ
magno: & excelso animo liberam fecisse nostrę: & su
perioris ętatis scriptores consona sententia attestan/
tur: & mirificis in cœlum laudibus attollunt cũ om
nium primus post scissum Romanum imperium in
nostrates deperdita suscitauerit arma: a quo omnem
bellicam disciplinam ad italos defluxisse omnino
fateri oportet. Huic namq; Alberici glorię tantę suc
cesserit illud singulare decus & Sfortiarũ. uidelicet
familia: pręcipua rei militaris documenta: a qua ue
luti ex ęquo Troyano incliti prodiere uiri: qui per
horrentia martis summa comitãte fœlicitate italie
potentioribus imperauerint: eiisdemq; pro arbitra/
tu: & pacis: & belli iura pręscripserunt. Addo p̄terea
quid huic sedis appostolicę sublimitate potuit adeo
dignum: adeo honorificum: adeoq; uenerandũ: quã
secundum Honorium p̄decessorem tuum cõtigisse.
& de cuius animi moderatiõe: & sapientia: priuataꝝ
& publicaꝝ rerũ nõ minus fortiter q̃ pie a se gestarũ
amplitudine: cum illustrium scriptoꝝ monumentis
abunde: magnificeq; clarescat. duxi cõsulto mihi so

re tacendum· Nunc uero ex curso agro ad ipsam ur
bē nostra ꝓspectat oratio quā Ioanne antonio in or
dine diui Augustini perfecta sacrarum litterarum
cognitiōe accutissimo: quē ob ingenii aciē indisserē
do accerrimam· Paulus secundus summus pontifex
ad Forliuuiensem episcopatū designarat· In medici
nis Baueria in iure ciuili Alexandro proximis die
bus decoratam cōspeximus: qui quantum fama: uir
tute & splēdore excelluerint· Vter in hac re grauissi/
mo tuę beatitudinis testimonio· Cui quidem cogni
tos & perspectos fuisse non uereor· Sed hanc meam
dictionem cogitaui fore perstringendam· Quo cir/
ca cum Ioanne de Imola utriusq; iuris illuminato/
re in omni optimarum artium genere uiros clarissi/
mos pretermissero: Qui uel iam pridē uel paulo
añ nr̄am floruerunt etatem· Si autem his non ad/
didero Petrum Rauēnatem Archiepiscopum con/
ciuem nostrum apud spectatissimos collegas me//
os reprehēsionis notam non effugero cum mira
sanctitate inter christi confessores & innumeris
apud nos miraculis decoretur: & precipue cum in
templo dei: ut uigilantissimus athelcta plurrimis
omeliis; & in euangelio comentariis & aduersus

hereticos ualidissimis ĩpugnatiõibus decertauerit Quare cũ hęc oĩa ex pollitissimo eloqo exornauerit ab omni Cristiana bibliotheca affectatur requirit & illustratur. Gaudeat igitur tuus Nepos Cęsar Illustrissimus Dux noster. Cui tot bonis uno in loco frui & tot preclarorꝝ ingeniorũ ciuitati nostre alũne pręesse contigerit. Gaudeat patriã illam: que ad res oẽs humanas expectẽdas: uel ad honores adipiscẽdos: uel ad maxia peragẽda negocia plurrimũ pstat. loci opportunitate: ubertate soli: & syderis. clementia promittente in suam cessisse potestatem: quam caput emilię finisqꝫ flaminie non abre ueteres esse uoluerunt & ab urbe illa duodecimo lapide impadussam usqꝫ ob res arduas gerendas uiam silicibus stratam trahaxere ob magnum rerum expediendarum cõmodum. In ea Lucius Silla Cornelius duodecim milia equitum continebat. Quã beatus Augustinus conscriptã inter Italicas illustres urbes in gosmographia quam iussit fieri recta ratione diiudicauit repperiri. Gaudeat maiorẽ immodum. Gaudeat inq̃ illius gentis: ac populi Imperio potiri. Cui proprium semperqꝫ extitit peculiare in fide constantiam: in affectione erga superiorem obseruantiam: & in rebus tam aduersis q̃ secundis immobilem coluisse persistentiam. At nunc piissime pater perspicue discernere uideor ex his rebus

Sæpe sacerdotes filios dixere nepotes.

22

quas pstriximus· In qbus sane indigne cōpatimur
q̄tū tua natiua benignitate:& īgenita tibi clemētia
erga nos cōmouearis: qd oculi: qd frons: qd totius
oris: & corporis figura: illa uere pōtificia loquatur
quid illa affabilis attētio? quid illa rāta in me au
diēdo mansuetissima patientia polliceat? uis ut ue
rū dicā? & qđ sentio ymo qđ uideo· cito pferrā ī no/
bis pfecto euidenter innuis: & mādas· ut hāc uideli
cet diē quā uere fecit dn̄s publico: ac soleni decante
mus: celebremusq̧ triūpho· ut eiecto luctu: mœrore
dposito: oblitteratis īcōmodis: & abstersis a uultu la
crimis· In beatitudinis tuę benificētiā: & misercor
diam oīo respiremus: & cōquiescamus· Addo quoq̧
quod ī nepotis tui prīcipis nostri excellētissimi hu
māitatē: munificētiā: iusticiā: aīq̧ clarissimā aī ma
gnitudinē nr̄aꝝ erūnaꝝ salutarī remediū: & i ucūdis
sima nobis patefeceris perfugia: quē ut auro: mili
te: industria: & q̄tū potētia: q̄tūq̧ tuo altissimo ani
mo: pręstantissimoq̧ cōsilio antecellis & prestas ro
gamus pro nostroq̧ erga se incomparabili amoris
effectu hortamur: ut inter primarios principes ital
los extollere & constituere pęnitus inniteris quod
nō difficillime obtentū iri perspicio: cū ineo appare
ant plurrime imperatorie uirtutes· Audacia in ter
rendo hostes· prudentia in prouidendo: labor in ne
gociis· Fortitudo in periculis· Industria in agendo

Celeritas in conficiundo ad ea exequenda: & peruia his & aliis animi corporisq; dotibus sociis bene fauentibus borgiam uetustissimā & preclarissimā gentē in utraq; experia ad sydera usq; extulerit. Ad extremū igitur beatissime pater p munere a Repu. nr̄a nobis inuncto ad sanctissimos pedes tuos inclinati mihi explicando quod mearū partiū duxerim eē potissimū breuiter dclarauero Quicqd Immolēsis tuus populus habet ualet & p̄stat fortunis facultate: uigilātia: studio: Cura: fide: deuotōe: qcqd aīo & ipsa deniq; uita: qua nihil antiquius cōtēdere & conari potest tuę sūme celsitudini deditissimū: & ppetuo dicatissimū fore statuit atq; decreuit. Ideq; pro principis nostri inclyti nepotis tui q̄ Carissimi status cōseruatione honores: & glorię incremento sicuti a senioribus nostris: instinctu; moreq; naturali usurpauimus: firmissime pollicetur: & inuiolabili eternaq; sanctione fixisse non ignoras: Pro quo demū tanto nostrę fidei optando: atq; incommutabili bono patriam nostrā: ciuesq; ipsos in sinu tuę pietatis: ac munificētie excipe: foue: amplectere: & amplifica. Hac enī cōsultatiōe tuos reddideris ornatiores posteritatēq; tuā illustraueris: ac ciuitatem ipsam in tuam benificentiam: atq; sublimiores laudes seculo sempiterno decantaturam concitaueris. Neq; enī ulla est admirabilior uel generosior uirtus teste

23

grecorum oratore ſupremo q̃ benemeritum fuiſſe de plurrimis & eiſdem dediſſe Salutem: nec per aliud deo immortali ſimilior credideris. In quo emi nẽtiſſimo culmine laudum excelſo & magno animo uiri maiorem in modũ ornari & celebrari malue runt.

FINIS.

